

ב. מנחה שחסרה קודם קמיצה; רבי יוחנן אמר: יביא מתוך ביתו וימלאנה, ותיכשר. ריש לקיש אמר: לא יביא, שקדושת כלי קבעתה כבר. והשיבו רבי יוחנן לריש לקיש ממשנת לוג שמן של מצורע שחסר עד שלא יצק וממלא. ועלו דברי ר"ל ב'תובתא'.

ג. שיריים שאבדו או נטמאו כולם בין קמיצה להקטרה; כמדת ר' אליעזר שאמר 'דם, אע"פ שאין בשר' – מקטירים את הקומץ על המזבח. וכמדת ר' יהושע ('אם אין בשר אין דם') – אין מקטירים. שיריים שיצאו כולם מן העזרה, בספר אור שמח (מעילה ג, ט) צדד על פי לשון הרמב"ם שדינם כשיריים שחסרו מקצתם, ע"ש מלתא בטעמא.

חסרו מקצתם; לר' אליעזר, ודאי מקטירים הקומץ כנ"ל. ולרבי יהושע – נחלקו אמוראים; לדברי רבי יוחנן מקטיר קומץ עליהם, ומ"מ השיריים אסורים באכילה (והנותרת מן המנחה יאכלו – ולא הנותרת מן הנותרת (ועירי). ואפילו לר' אליעזר הדין כן, כמו שהוכיח בספר חדושים ובאורים). ולריש לקיש אין מקטיר הקומץ (ואעפ"י שבזבח שנשאר כזית מהבשר או מהחלב – זורק הדם, במנחה לא הכשיר הכתוב עד שנמצאת כולה – והרים הכהן מן המנחה).

א. לפי לשון אחת ברש"י, לדברי רבי ינאי השירים נאכלים.

ב. כל זה באבוד ושרוף וכד' [ונראה שה"ה לשירים שנתחמצו מקצתם, שהרי זה פסול הגוף. או"ש מעילה ג, ט], אבל שיריים שנטמאו מקצתם – להלכה החלק הטהור נאכל (ובח תודה כו עפ"י גמ' טו. אלא שהקשה על פסקי הרמב"ם. וכן נסתפק בזה בשפ"א שם. וע' בארוכה באחיעזר ח"ב מא, מב (ובח"ד סוס"י צב).

ג. הלכה כרבי יהושע וכרבי יוחנן שכשרה ומקטיר הקומץ והשירים אסורים באכילה. וכתבו התוס' (כג: ד"ה ולא) שאף ריש לקיש חזר בו והודה לריו"ח, וכן קיימא לן.

אין חילוק בדין חסרון בין מנחת ציבור ומנחת יחיד.

ד. לחם הפנים שנפרס קודם פירוק המערכת; דינו כמנחה שחסרה קודם קמיצה, ולא יקטירנו. נפרס לאחר פירוק, או אפילו קודם הפירוק אבל כבר הגיע זמנו ליפרק (בשעה שביעית של יום השבת, לאחר שקרבו המוספים. ערש"י כאן ולהלן יא:). – דינו כשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה, וכנ"ל.

א. בספר שפת אמת נסתפק בדין לחם הפנים שנפרסו כל החלות, האם דומה לנחסר או לאבד. ב. יש אומרים שזמן הבזיכים נחשב משחרית של יום השבת (עתו"י יומא כב. ד"ה הרי. וע"ע מגן אברהם ומחצה"ש רפא סק"ב; מנחת חינוך צו, טו–יז).

ע"ע להלן יב.

דף י

טז. א. האם הפעולות דלהלן צריכות להעשות בימין דוקא: קמיצה; קידוש הקומץ בכלי; הקטרת הקומץ; קבלת דם הזבח; זריקתו; הולכת האברים להקטרה.

ב. מהם הכללים והמקורות לדין 'ימין' בעבודת הקדשים?

א. קמיצה נעשית בימין, ולעכב. ואין חילוק בין מנחת חוטא לשאר מנחות, ובין לחכמים בין לרבי שמעון. קידוש הקומץ בכלי – לדברי חכמים, בימין דוקא. לרבי שמעון אין צריך קידוש בכלי, ואף לפי מי שסובר שלר"ש צריך קידוש כלי – כשר בשמאל. [ויש דעות נוספות. ע"ע להלן כו].

מלבד נתינת הקומץ בכלי, גם החזקת הכלי כשמקדשים בו את הקומץ צריכה להיות בימין, הלכך צריך כהן גוסף להחזיקו כנ"ל ז.

הקטרת הקומץ – בימין ולא בשמאל (כזריקת הדם). לרבי שמעון, אם מקטיר ביד – מקטיר בימין כחטאת. ואם בכלי – אפשר בשמאל. [ויש דעות נוספות, כדלהלן כו].
קבלת הדם – בימין. קבל בשמאל – פסול, ור"ש מכשיר (בין בחטאת בין בשאר קרבנות. עתוס').
זריקה / הזאה – בימין. זרק בשמאל – פסול. לר"ש, בחטאת אינו כשר אלא בימין, ובשאר זבחים כשר בשמאל.

במקומות אחרים מצינו דעות הסוברות שגם בשאר זבחים פסול לר"ש, שלמדים מחטאת (ועתוס' כאן ובזבחים כד-כה באורך).

הולכת אברים לכבש – כשרה בשמאל, ואף לכתחילה עושים כן.
מליקה, בימין כשרה ובשמאל פסולה (משנה זבחים סח:): לגרסת רבנו תם, רבי שמעון חולק וסובר שכשרה בשמאל.
הולכת הדם כשרה אף בשמאל. ואפשר שלכתחילה יש להוליך בימין (עתוס' זבחים כה).

ב. לדברי חכמים, כל עבודה שמעכבת כפרה ונאמר בה 'אצבע' או 'יד' / כף 'יד' או 'כהונה' – אינה כשרה אלא בימין, גורה-שוה ממצורע. לדברי רבי שמעון, דוקא דבר שנאמר בו 'אצבע' או 'יד' / כף' אבל 'כהונה' בלבד – לא.
הלכך קמיצה וזריקת דם-החטאת נאמר בהן – יד / אצבע וכהונה, ולכן אינן כשרות אלא בימין. בקבלה לא נאמר אלא כהונה, וכן בזריקת דם שאר זבחים – ובאלו נחלקו חכמים ור"ש. (וכן במליקת העוף לר"ת).
קידוש הקומץ, לדעת חכמים דינו בימין משום יתור 'יד' בקמיצה (מג"ש דרבא). ולרבי שמעון אינו מיותר. הולכת אברים לכבש, הואיל ואינה מעכבת כפרה, אעפ"י שנאמרה בה כהונה אינה צריכה ימין.

יז. היכן מקום מתן השמן בבהונות המצורע? האם כשר ליתנו על הדם, ומה הדין אם נתקנה הדם?

מתן השמן על בהן יד ורגל הימניים ככתוב. כשר בצדי הבהן אבל פסול בצדי צדדים, כלומר תחת הבהן.
א. משמע בתוס' שגם מתן על התנוך כשר בצדדים. ואין משמע כן ברמב"ם (זבח תודה).
ב. יש מי שכתב שלמסקנא אין ריבוי על צדדים. ע' טהרת הקדש. ואין כן דעת הרמב"ם וש"פ.
וכשר ליתנו על הדם ממש. וגם אם נתקנה הדם, נותנו על מקומו.
אם נותן בצדי הדם, ברמב"ם משמע שכשר, ואין משמע כן מרש"י (זבח תודה. וע' שפ"א).

דף יא

יח. א. כיצד קומצים?

- ב. אלו הם אופני קמיצה המסופקים בכשרותם?
- ג. אלו הם אופני חפינת קטורת המסופקים?
- ד. אלו הם האופנים המסופקים של קידוש הקומץ בכלי?

א. מעשה הקמיצה; מכניס אצבעותיו בצדיהן במנחה (בתוך הכלי דוקא ולא בגודש שמעליו. כדלעיל ז), וקומץ כדרך שרגילים אנשים לקמוץ באצבעותיהם, וחופה שלש אצבעותיו (אצבע אמה וקמיצה) עד שמגיע לפס ידו, ומוחק באגודל ובזרת את העודף שבצדדים.
ברמב"ם משמע שלפי המסקנא קומץ כדקמצי אינשי ולא בשלש אצבעות. ואין כן דעת שאר פוסקים.